

**MESTNA OBČINA
MURSKA SOBOTA
ŽUPAN**

Kardoševa 2, 9000 MURSKA SOBOTA

Številka : 014-0008/2011

Datum : 7. 1. 2013

MESTNEMU SVETU

ZADEVA: Predlog za obravnavo na 16. redni seji Mestnega sveta Mestne občine Murska Sobota

**GRADIVO
PRIPRAVIL:** Oddelek za gospodarske in negospodarske dejavnosti

NASLOV: Poročilo o uresničevanju Akcijskega načrta za neodvisno življenje invalidov v Mestni občini Murska Sobota za obdobje 2011 – 2012.

POROČEVALEC Branko Gornjec, predsednik Sveta za invalide pri Mestni občini Murska Sobota in mag. Rofina Bernjak

**PRISTOJNO
DELOVNO TELO:** Odbor za družbene dejavnosti

PREDLOG SKLEPA:

- 1. Mestni svetu Mestne občine Murska Sobota sprejme Poročilo o uresničevanju Akcijskega načrta za neodvisno življenje invalidov v Mestni občini Murska Sobota za obdobje 2011 – 2012.**

Župan

Mestne občine Murska Sobota
Anton ŠTIHEC, univ. dipl. inž. grad.

PRILOGA:

- Poročilo o uresničevanju Akcijskega načrta za neodvisno življenje invalidov v Mestni občini Murska Sobota za obdobje 2011 – 2012.

MESTNA OBČINA MURSKA SOBOTA

Kardoševa 2, 9000 Murska Sobota

Številka: 141-0001/2012

Datum: 27. 9. 2012

P O R O Č I L O

**o uresničevanju Akcijskega načrta za neodvisno
življenje invalidov v Mestni občini Murska Sobota
za obdobje 2011 - 2012**

Gradivo zbrala in pripravila:
mag. Rofina Bernjak

Murska Sobota, september 2012

KAZALO:

I.	UVOD	3
II.	URESNIČEVANJE AKCIJSKEGA NAČRTA	4
	CILJ 1: Osveščanje in informiranje javnosti o invalidih, njihovih posebnih potrebah, pravicah in zmožnostih	4
	CILJ 2: Skrb za zdravje in rehabilitacijski programi	7
	CILJ 3: Izvajanje programov in storitev za vključevanje v vsakdanje življenje v domačem okolju	7
	CILJ 4: Zagotavljanje dostopnosti do gradbenih objektov, prometa, možnosti in socialne vključenosti fizičnega okolja in informacij za uresničevanje pravice do enakih možnosti in socialne vključenosti	10
	CILJ 5: Pravica do enakih možnosti za vzgojo in izobraževanje	11
	CILJ 6: Pravica do dela in zaposlitve	13
	CILJ 7: Zagotavljanje materialne varnosti	14
	CILJ 8 : Skrb za zdravje	14
	CILJ 9: Spodbujanje in zagotavljanje pravice do družinskega življenja in osebne integritete.....	15
	CILJ 10: Vključevanje in udejstvovanje v kulturnih dejavnostih	15
	CILJ 11: Vključevanje in udejstvovanje v športne in rekreacijske dejavnosti.....	16
	CILJ 12: Delovanje invalidskih organizacij v občini in njihovo vključevanje v oblikovanje politike in načrtovanje invalidskega varstva.....	16
	CILJ 13: Mednarodno sodelovanje in spremljanje posebnih potreb za invalide.....	17
III.	ZAKLJUČEK	18
IV.	PRILOGE	19

I. UVOD

Mestna občina Murska Sobota je v mesecu septembru 2010, s podpisom soglasja k vključitvi v projekt »Občina po meri invalidov«, pristopila k izvedbi tega projekta in sicer na predlog nosilca projekta Zveze invalidov Slovenije. V soglasju je župan mestne občine zapisal:

Eno izmed temeljnih vodil Mestne občine Murska Sobota je zagotavljanje čim bolj ugodnih razmer za vsestransko dobrobit njenih občanov in občanov, kar uresničuje z ustvarjanjem pogojev, v katerih imajo, ob upoštevanju in spoštovanju različnosti, vsi enake možnosti dostopa do skupnih dobrin, možnosti kvalitetnega bivanja in udeležbe v družbenem življenju občine. Pri tem je prav posebna skrb namenjena občankam in občanom, ki bi zaradi različnih življenjskih okoliščin utegnili biti prikrajšani. Prav iz navedenega razloga soglašam s tem, da se v Mestni občini Murska Sobota pristopi k vključitvi in izpeljavi projekta »Občina po meri invalidov«, kajti s tem projektom zasledujemo tudi cilj, za takšno družbo, ki bo prijazna vsem.

V okviru aktivnosti v projektu »Občina po meri invalidov«, je župan s sklepom št. 141-0001/2010 imenoval posebno delovno skupino, v katero so bili vključeni predstavniki invalidskih organizacij in društev iz naše občine in predstavniki občinskih služb iz Oddelka za gospodarske in negospodarske dejavnosti, Oddelka za okolje in prostor ter predstavnik URI Soča in Zavoda za zaposlovanje. Delovna skupina in Mestna občina Murska Sobota sta skupaj s tesnim sodelovanjem invalidskih organizacij in društev pripravila analizo o položaju invalidov v Mestni občini Murska Sobota. Po navodilih Zveze delovnih invalidov Slovenije je bila analiza pripravljena v skladu s Standardnimi pravili OZN o izenačevanju možnosti invalidov (Resolucija 48/96, 20. 12. 1993).

Ob tesnem sodelovanju z Mestno upravo Mestne občine Murska Sobota, je delovna skupina pripravila Akcijski načrt za neodvisno življenje invalidov v Mestni občini Murska Sobota za obdobje 2011 – 2015. Mestni svet Mestne občine Murska Sobota je Akcijski načrt sprejel na 7. redni seji dne 15. septembra 2011. Akcijski načrt se nanaša na obdobje do leta 2015 in predvideva raznovrstne ukrepe, k izvedbi katerih se lahko zaveže občina, ob upoštevanju zakonskih pristojnosti ter finančnih in drugih možnosti v danem obdobju. Sestavljen je kot Akcijski načrt za neodvisno življenje invalidov v MO Murska Sobota s priložo posebnega dela – prostorske ureditve – prostori, ceste in drugo v Mestni občini Murska Sobota in krajevnih skupnostih Mestne občine Murska Sobota.

Župan Anton Štihec je s sklepom št. 141-0001/2010, z dne 20. 9. 2011 imenoval Svet za invalide, ki ima za nalogo spremljanje izvajanja akcijskega načrta in dajanje poročil mestnemu svetu. Cilji akcijskega načrta vsebinsko sledijo področjem, ki jih vključujejo standardna pravila. Poročilo o izvajanju akcijskega načrta je pripravljeno v sodelovanju z nosilci navedenih nalog v akcijskem načrtu in se nanaša na obdobje izvedbe nalog v letu 2011 in 2012.

II. URESNIČEVANJE AKCIJSKEGA NAČRTA

CILJ 1: OSVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI O INVALIDIH, NJIHOVIH POSEBNIH POTREBAH, PRAVICAH IN ZMOŽNOSTIH

Osveščanje in informiranje javnosti o invalidih, njihovih posebnih potrebah, pravicah in zmožnostih v Mestni občini Murska Sobota poteka največ preko invalidskih organizacij in društev. Zakon o invalidskih organizacijah (Uradni list RS, št. 108/02) v 10. členu določa, da je ena izmed temeljnih nalog invalidskih organizacij tudi ugotavljanje interesov in zagovarjanje potreb invalidov na vseh področjih, ki zadevajo življenje invalidov in prispevajo k osveščanju javnosti ter vplivajo na spremembe v prid invalidom.

Na območju Mestne občine Murska Sobota deluje več kot 15 invalidskih organizacij in društev, ki v okviru svojih programov izvajajo aktivnosti osveščanja in informiranja invalidov in širše javnosti v različnih oblikah. Nekatere invalidske organizacije in društva imajo svoja interna glasila, urejene spletne strani, tako da so vsem zainteresiranim dostopne informacije o dejavnostih in programih, informacije o veljavnih predpisih s področja invalidskega varstva ter postopki in načini za uveljavljanje pravic na področju invalidskega varstva in na področju posamezne invalidnosti, ki obstaja v določenem konkretnem primeru.

Vsem invalidskim organizacijam in društvom pa je dostopno objavljane svojih vsebin v glasilu Mestne občine Murska Sobota – Soboške novine, kjer se na željo organizacije oziroma društva lahko objavljajo njihovi članki. Vendar pa opazimo, da takšne oblike možnosti informiranja invalidske organizacije in društva ne prakticirajo.

Vsa promocijska in informativna gradiva, ki jih izdajajo invalidske organizacije in društva ter druge nevladne organizacije so na voljo na sedežih posameznih društev in organizacij, na različnih dogodkih in prireditvah, ki jih organizirajo in na strokovnih srečanjih. Nekaj takih gradiv je dostopnih tudi v informacijski pisarni Mestne občine Murska Sobota in v informacijskem kotičku na Centru za socialno delo Murska Sobota.

S ciljem zgodnjega osveščanja in sprejemanja drugačnosti Mestna občina Murska Sobota v okviru projektov in programov na področju socialnega varstva in zdravstva tudi financira taka gradiva, ki jih izdajajo posamezna društva in organizacije. Izvedene so bile tudi naslednje akcije:

- Vsem lokalnim medijem je bil poslan pisni predlog z akcijskim načrtom, da v svoje programe vključijo oddaje za osveščanje javnosti o problematiki posamezne vrste invalidnosti. Dopis je bil poslan na TV AS, TV IDEA, Murski val, Sobota info, časopis Vestnik ter Soboške novine. V mesecu juniju 2012 sta predsednik Sveta za invalide in predstavnik Mestne občine Murska Sobota obiskala zgoraj navedene lokalne medije in se konkretno dogovorila o izvedbi posameznih oddaj. Dogovorjeno je bilo, da bo TV AS vsaj trikrat na leto pripravil enourno oddajo o invalidskih problematiki. Predstavila se bodo posamezna invalidska društva, ki bodo osvetlila probleme in potrebe za premagovanje ovir pri posamezni vrsti invalidnosti. TV IDEA bo o aktivnostih invalidskih organizacij in društev poročala v okviru informativnih oddaj, pripravila pa bo tudi oddajo o dostopnosti invalidov v naši občini. Radio murski val bo izvajal oddaje, ki bodo obravnavale delovanje invalidskih organizacij in društev, s predstavitev problemov povezanih s posamezno vrsto invalidnosti. Lokalni časopisi so se odločili, da bodo poročali o vseh aktivnostih, ki bodo povezane z uresničevanjem akcijskega načrta in drugih aktivnosti pri razreševanju invalidske problematike.
- TV AS je v mesecu marcu in maju 2012 predstavil izvajanje posebnih socialnih programov in poročal o izvajanju projekta - Ne tako, ampak tako, ki ga izvaja Društvo slepih in slabovidnih Murska Sobota.

- V časopisu Vestnik sta bila v februarju in marcu 2012 objavljena dva članka in sicer o delu Društva slepih in slabovidnih - izdajanje odločb o socialnih pravicah. V časopisu Večer pa je bil v marcu 2012 objavljen članek Prometni znaki postavljeni prenizko.
- V letu 2011 je bilo s strani Društva slepih in slabovidnih objavljenih 10 člankov v Vestniku in Soboških novinah, izvedena je bila reportaža v Studio AS na temo Hoja v temi, življenje v svetlobi in reportaža o srečanju slepih in slabovidnih vernikov iz celotne Slovenije. Na radiu Murski val je bil izveden intervju s slepimi in slabovidnimi članicami društva.
- Na romskem radiu je bila izvedena oddaja o delu Društva gluhih in naglušnih, predvsem o njihovih omejitvah in problemih zaradi naglušnosti in gluhoste.
- Objavljeni so bili članki o aktivnostih mestne občine in invalidov v zvezi z akcijskim načrtom za neodvisno življenje invalidov in sicer v Soboških novinah in Vestniku.
- V tednu mobilnosti 19 septembra 2012 sta bili izvedeni dve delavnici na temo dostopnosti grajenega okolja invalidom. V sklopu delavnic se je posebej s predstavniki slepih in slabovidnih ter gibalno oviranih invalidov opozarjalo na primere dobrih praks in na težave grajenega okolja v Mestni občini Murska Sobota, s katerimi se srečujejo prej navedeni invalidi. S ciljem informirati in ozaveščati širšo javnost z obravnavano problematiko je bil posnet prispevek, ki je prikazal grajene ovire za invalide v občini. Predstavljene so bile ovire za slepe in slabovidne ter gibalno ovirane invalide. Javnost je bila seznanjena tudi s ovirami, ki so bile odpravljene. Ugotovljeno je bilo, da Mestna občina Murska Sobota dostikrat nima možnosti za odpravljanje ovir v okolju, ko gre za ovire, ki obstajajo v okviru trgovin, gostinskih in frizerskih lokalov ter drugih organizacij – avtobusni in železniški promet. Na te ovire, občina lahko le opozarja in predlaga, da se uredijo. Prispevek je bil predvajan na TV Idea Murska Sobota v sklopu informativnih oddaj in v sklopu oddaje aktualno dne 20. 9. 2012. Dan mobilnosti invalidov in starejših občanov v sodelovanju z prebivalci naše mestne občine je potekel v znamenju enakopravnega sodelovanja, prilagojenih družabnih namiznih iger za slepe in slabovidne, spoznavanju, prilagajanju, medsebojnem druženju, izmenjavi izkušenj, novem učenju.
- V letu 2011 je bil opravljen sestavek z ravnateljmi osnovnih šol, ki so podali potrebe posamezne osnovne šole pri premagovanju ovir. Dostopnost za telesno ovirane invalide je urejena v sklopu Osnovne šole III v Murski Soboti. Dodatne potrebe za premagovanje arhitektonskih ovir so prav tako bile posredovane Oddelku za gospodarske in negospodarske dejavnosti in se bodo letno postopno sanirale. Osnovne šole so posredovale tudi poročila o svojih aktivnostih pri vključevanju v razreševanje problematike invalidnih otrok. Tako se na osnovnih šolah vključuje strokovne delavce v različna izobraževanja in usposabljanja na temo dela z invalidnimi učenci, kot so: pomoč pri delu z otroci, ki imajo gibalne motnje, prilagoditev učnega procesa gibalno oviranim učencem, integracija otrok s posebnimi potrebami, strokovno srečanje učiteljic – svetovalnih delavcev gluhih in naglušnih otrok. Poleg tega se daje na šolah velik poudarek pri razrednih urah, kjer učitelji razredniki načrtno razredne ure namenjajo osveščanju o potrebah in problemih ljudi z različnimi invalidnostmi. Mestna občina v vrtcih in šolah zagotavlja del sredstev za sofinanciranje nemotenega izvajanja programov za invalide, kot sofinanciranje standardov in normativov.
V juniju 2012 sta predsednik Sveta za invalide in predstavnik Mestne občine obiskala osnovne šole v naši občini in se dogovorila o predstavljanju in vključevanju invalidskih organizacij in društev pri osveščanju in informiranju otrok in mladostnikov o posameznih vrstah invalidnosti. Invalidska društva bodo posredovala predloge za predstavitve posameznim osnovnim šolam.
- Na Osnovni šoli II je bila v maju 2012 opravljena predstavitev dela in življenja oseb z okvaro vida in sicer v sklopu projekta »To smo mi 8.a«.

- V tednu otroka v mesecu oktobru 2012 je bila na Osnovni šoli III in Osnovni šoli Bakovci predstavljena invalidnost oseb z Downovim sindromom in gibalno ovirano osebo. Predstavitev bo pripravilo društvo Sožitje.
- V letu 2012 so učenci Osnovne šole IV raziskali, kako je poskrbljeno za invalide v prometu. Skupaj z učenci iz oddelka vzgoje in izobraževanja so se odpravili na učni sprehod. V sklopu te raziskave so naredili predstavitev ovir Od mladosti do starosti varni v prometu.
- Zavodu za zaposlovanje je bil posredovana pisna pobuda z akcijskih načrtom o potrebi sprotnega obveščanja delodajalcev o spremembah zakonodaje na področju zaposlovanja invalidov. S tem namenom se je v letu 2012 dogovorilo z Zavodom za zaposlovanje in Obrtno zbornico, da se v jesenskih mesecih 2012 pripravi seminar za delodajalce.
- Društvo gluhih in naglušnih Pomurja se je zavezalo, da se bo s posameznimi izvajalci prireditvev sprotno dogovarjalo o prisotnosti tolmača znakovnega jezika.
- Dan je bil pisni predlog turističnim organizacijam in Zavodu za kulturo, turizem in šport, da organizirajo turistično ponudbo za invalide. Turistična ponudba za invalide se izvaja preko INFO TOČKE, ki deluje vsak delovnik v prostorih Pokrajinske in študijske knjižnice.
- Na spletni strani Mestne občine Murska Sobota je objavljen Akcijski načrt za neodvisno življenje invalidov v Mestni občini Murska Sobota in sprotne informacije o izvajanju načrta ter posamezne akcije.
- Mestna občina je na mednarodni dan invalidov 3. 12. 2010 organizirala in izvedla okroglo mizo na temo problematike invalidnih oseb. Dne 7. 12. 2011 je bila prav tako organizirana in izvedena okrogla miza na temo Invalidi v slovenski zakonodaji. O izvedbi in vsebini okrogle mize so poročali časopisi Vestnik, Večer in pomurska televizija TV IDEA.
- Mestna občina Murska Sobota je v letu 2012 izdala Vodnik po soboškem parku, ki je natisnjen z velikimi črkami tako, da je prilagojen slepim in slabovidnim osebam. Ta dokument je nastal s pomočjo finančne podpore Evropske Unije, v okviru projekta 3 Parki – 3 Park.
- Mestna občina Murska Sobota se pripravlja, da bo svoje spletne strani prilagodila tako, da bodo tudi slepi lahko prijazneje in učinkoviteje koristili usluge občinske spletne strani.
- Ena izmed oblik osveščanja javnosti je tudi ta, da Mestna občina Murska Sobota vsakoletno razpiše podelitev priznanj za prostovoljce, ki prostovoljno delajo za starejše in invalidne osebe. Mestna občina že vrsto let podpira prostovoljstvo kot nujni element izvajanja programov na vseh področjih in veseli nas, da temu v naši občini sledijo številni posamezniki, društva in organizacije. Župan Mestne občine Murska Sobota preko javnega poziva izbere posameznike in organizacijo ter društvo v naši občini in jim podeli posebno priznanje v naslednjih kategorijah:

Naj prostovoljec / prostovoljka (posameznik)

Naj prostovoljno društvo

Naj prostovoljna organizacija

Naj prostovoljni dogodek

CILJ 2: SKRB ZA ZDRAVJE IN REHABILITACIJSKI PROGRAMI

Preprečevanje, zmanjševanje in odpravljanje posledic bolezni, okvar in invalidnosti je za invalidne osebe izrednega pomena. Programe »Ohranjajmo zdravje« izvajajo, v okviru svoje dejavnosti, skoraj vsa društva in organizacije za svoje člane. Posebne programe pa v okviru Mestne občine Murska Sobota izvajata Zdravstveni dom Murska Sobota in Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota, rehabilitacijske dejavnosti pa izvajajo tudi koncesionarji (fizioterapija).

Eno izmed oblik osebne asistencije nudijo težko telesno in duševno prizadetim osebam tudi družinski pomočniki, ki jim zagotavljajo popolno nego in oskrbo tako, da take osebe lahko živijo v domačem okolju.

- V preteklem in letošnjem letu redarska služba in policija nista beležili zlorabljanja invalidov pri prosjačenju, kar se je v preteklih letih v dveh primerih pripetilo, ko so posamezniki invalidno osebo prisilili, da je za njih prosjačila.
- Za spremembo zakonodaje za enako dostopnost do prilagojenih tehničnih pripomočkov je v letu 2011 bila dana pobuda na Zavod za zdravstveno varstvo. Do spremembe zakonodaje doslej še ni prišlo.
- Društvo slepih in slabovidnih v letu 2012 izvaja 24 posebnih socialnih programov prilagojenim osebam z okvaro vida. V društvu Sonček - društvo za cerebralno paralizo izvajajo zdravstveno terapevtsko kolonijo za otroke in odrasle ter počitnice za otroke in odrasle. Društvo invalidov Murska Sobota izvaja šest posebnih socialnih programov.
- Društvo gluhih in naglušnih organizira letovanja članov društva, počitnikovanje socialno ogroženim članom društva, izvajajo socialne programe in svetovanja uporabnikom in izvajajo različne kreativne delavnice.
- Mestna občina invalidnim osebam zagotavlja osnovno zdravstveno zavarovanje, če ne morejo biti zavarovane iz drugega naslova

CILJ 3: IZVAJANJE PROGRAMOV IN STORITEV ZA VKLJUČEVANJE V VSAKDANJE ŽIVLJENJE V DOMAČEM OKOLJU

Invalidske organizacije in društva ter druge nevladne organizacije izvajajo v okviru svoje dejavnosti tudi programe in storitve, ki krepijo in omogočajo aktivno vključevanje invalidnih oseb v vsakdanje življenje. Invalidne osebe imajo zaradi svoje invalidnosti veliko ovir v številnih življenjskih situacijah, kot so sodelovanje z javnimi institucijami, stanovanjske razmere, izobraževanje, zaposlovanje, usposabljanje, izobraževalno-komunikacijske tehnologije, zdravje.

Med strokovno podpirne programe in storitve invalidskih organizacij, društev ter drugih nevladnih organizacij štejemo informiranje in osveščanje, pomoč na domu in osebno asistenco, svetovanje in psihosocialno podporo, reševanje socialnih stisk posameznika, pravno svetovanje, zagovorništvo, podporo pri medicinski in zaposlitveni rehabilitaciji ter izobraževanju, storitve prevozov, družabništvo in organizacijo letovanj ter rekreacijske, športne in kulturne aktivnosti.

Za starejše občane, med katerimi so tudi invalidne osebe, Mestna občina vsako leto organizira »Teden starejših občanov«. V tem tednu se organizirajo naslednje aktivnosti:

- Obravnavanje kompleksne problematike starejših in invalidnih občanov v okviru krajevnih skupnosti in mestnih četrti ter organizacija konkretnih oblik pomoči posameznikom (ureditev stanovanja, nabava in priprava kurjave, nabava ozimnice, ipd.).
  - Obiski bolnih in invalidov, z namenom ugotovitve potreb, ki potrebujejo pomoč institucij (potreba po varstvu in negi na domu, urejanje raznih pravic, materialna ogroženost) ter o tem obvestijo Center za socialno delo Murska Sobota.
  - Obiski starejših in invalidnih oseb, ki preživljajo jesen življenja v domovih za starejše, s čimer se jim da občutek, da niso pozabljeni.
  - V vrtcih, osnovnih in srednjih šolah posvetijo pozornost pojavu starosti in staranja. Z javnimi pohvalami se nagradi učence, ki sodelujejo pri razreševanju problematike starejših in invalidnih oseb pri različnih organiziranih oblikah pozornosti do njih.
  - V Domu starejših Rakičan z različnimi aktivnostmi obeležijo ta teden.
  - V tem tednu se organizirajo tudi razne kulturne prireditve za starejše in družabna srečanja.
  - Predstavniki posameznih krajevnih skupnosti in mestnih četrti obiščejo starejše in invalidne osebe, ki so materialno ogroženi na domu in jim razdelijo pakete Rdečega križa.
- Društvo upokojencev že več let izvaja projekt Starejši za starejše oziroma Starejši za boljšo kakovost življenja. V tem času so obiskali 3600 starejših ljudi in invalidov, letno 500. Ugotavljajo, da je vse več starejših ljudi socialno ogroženih, saj marsikatera pokojnina od starejših predstavlja edini vir za preživljanja širše družine. Stopnjuje se tudi nasilje nad starejšimi. Podatke pridobljene na podlagi anketiranja starejših posredujejo pristojnim institucijam. Društvo sodeluje z drugimi humanitarnimi organizacijami in društvi in javnimi zavodi na področju sociale in zdravstva.
  - Mestna občina Murska Sobota zagotavlja izvajanje storitve pomoč družini na domu, ki jo izvaja Center za socialno delo. V letu 2011 in 2012 je to storitev mesečno povprečno prejemale 35 uporabnikov iz naše občine. Sredstva za izvajanje te storitve v celoti zagotavlja občina v proračunu. Mestna občina Murska Sobota je v letu 2012 prenesla izvajanje te storitve iz Centra za socialno delo Murska Sobota na Dom starejših Rakičan. Prednosti pri izvajanju storitve v okviru Doma starejših so predvsem manjša izpostavljenost pritiskom na oblikovanje ekonomske cene, možnost racionalizacije stroškov, večja fleksibilnost pri kadrovski zasedenosti in izpadih (bolniške, dopusti), kadrovska zasedba in usposobljenost kadra, celotni spekter storitev, ki jih lahko ponudimo starejšim in invalidnim osebam (dnevno varstvo, varovana stanovanja, institucionalno varstvo, lastna tržna dejavnost – kosila, družabni dogodki, možnost socialnega vključevanja uporabnikov storitve pomoči na domu).
  - Trenutno se v institucionalnem varstvu nahaja 32 invalidnih oseb, ki so vključeni v sedmih zavodih. Občina za njih plačuje delne oziroma celotne oskrbne stroške. Prav tako se za starejše in invalidne osebe zagotavljajo sredstva za plačilo družinskih pomočnikov. V letu 2011 je občina poravnala stroške za plačilo 4,5 družinskih pomočnikov, v letu 2012 pa za 5,5 družinskih pomočnikov.
  - Vsako leto Mestna občina Murska Sobota ob novoletnem času obdaruje starejše in invalidne osebe, ki se nahajajo v zavodih in sicer na ta način, da jim kupi manjša darila in da jih predstavniki občine obiščejo v samem zavodu, jih nagovorijo in z njimi preživijo čas v razgovoru o njihovem življenju in potrebah.
  - Mestna občina Murska Sobota sofinancira programe s področja socialnega varstva in varovanja zdravja. V letu 2011 in 2012 se je izvajalcem programov sofinanciralo 14 programov za osebe z različnimi vrstami invalidnosti in sicer:

- Združenje multiple skleroze Slovenije - program Rehabilitacijski programi za invalide
  - Ozara, združenje za kakovost življenja - program Dnevni center za osebe s težavami v duševnem zdravju - invalidi
  - Medobčinsko društvo invalidov Murska Sobota - program Socialno vključevanje invalidov v skupnost
  - Sožitje, društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju - programi svetovanja duševno prizadetim
  - Društvo distrofikov Slovenije – program Neodvisno življenje distrofikov
  - Društvo gluhih in naglušnih Pomurja - program Socialno vključevanje invalidov v skupnost
  - Društvo paraplegikov Prekmurja in Prlekije - programi humanitarnih organizacij in društev
  - Društvo slepih in slabovidnih Pomurja - programi humanitarnih organizacij in društev
  - Društvo vojnih invalidov Pomurja - programi humanitarnih organizacij in društev
  - Ustanova Mali vitez - programi humanitarnih organizacij in društev
  - Društvo revmatikov Slovenije – programi rehabilitacije
  - Jahalno terapevtsko društvo – program Jahanje za otroke s posebnimi potrebami in program Jahanja za osebe v duševnem zdravju
  - Društvo Vita za pomoč po nezgodni poškodbi glave – program Osebna asistenca in klubska dejavnost v MO M. Sobota
- Mestna občina Murska Sobota preko Javnega stanovanjskega sklada zagotavlja prilagojena najemna stanovanja, z določeno kvoto stanovanj prilagojenih za invalide. Občina zagotavlja sredstva za subvencioniranje najemnin za neprofitna stanovanja tudi za invalidne osebe. Sredstva zagotavlja letno v proračunu in se bodo za ta namen zagotavljala tudi v prihodnjih letih. Najemna stanovanja v Mestni občini ima 17 invalidnih oseb.
  - V letu 2011 in 2012 Mestna občina Murska Sobota daje brezplačne vozovnice invalidnim osebam za mestni avtobus Sobočanec in sicer gibalno oviranim osebam ter članom invalidskih organizacij in društev, ki to dokažejo z veljavno izkaznico pripadajočemu društvu. Sredstva se vsakoletno zagotavljajo v proračunu.
  - V Pokrajinski in študijski knjižnici je v letu 2012 bil zagotovljen prostor za izvajanje INFO TOČKE namenjene za pomoč invalidom. Preko javnih del se je zaposlilo eno invalidno osebo, ki daje informacije invalidom in jih usmerja, da lažje pridejo do urejanja zadev, ki jih rešujejo. Kontaktira tudi z invalidskimi društvi in jih seznani s obstoječimi potrebami glede pomoči invalidom, ki imajo specifične potrebe.
  - Večjim trgovskim centrom je bil poslana pisna pobuda za organiziranje oziroma zagotovitev spremstva za invalide pri nakupih. Po preverjenih informacijah imajo nekateri trgovski centri organizirano pomoč pri nakupih, ki jih opravljajo invalidi.
  - Preko programa Asistent/asistentka ima Društvo gluhih in naglušnih zaposleni dve osebi, ki sta vključeni v program Psihosocialna pomoč gluhim ostarelim osebam. V program je v letu 2012 vključenih 15 uporabnikov.

CILJ 4 : ZAGOTAVLJANJE DOSTOPNOSTI DO GRADBENIH OBJEKTOV, PROMETA, MOŽNOSTI IN SOCIALNE VKLJUČENOSTI FIZIČNEGA OKOLJA IN INFORMACIJ ZA URESNIČEVANJE PRAVICE DO ENAKIH MOŽNOSTI IN SOCIALNE VKLJUČENOSTI

Cilj vseh prizadevanj je ustvariti okolje, ki bo prijazno in prijetno za delo in življenje vseh ljudi, urediti dostopnost do dela, znanja, informacij, ustvarjati enake možnosti do enakih življenjskih priložnosti za invalide in neinvalidne oziroma ljudi s posebnimi potrebami, zagotoviti tehnično podporo tistim, ki jo potrebujejo za uspešno vključitev v življenje in delo.

Glede na analizo o položaju invalidov v Mestni občini Murska Sobota in Akcijski načrt predstavljamo izvedene ukrepe v letu 2011 in 2012 ter predvidene in planirane ukrepe do leta 2015.

- V Osnovni šoli III so odpravljene arhitektonske ovire za vstop otrok v prostore in gibanje po stavbi. V šolo se vključujejo invalidni otroci, ki so gibalno ovirani. Imajo dvigalo in odpravljene druge arhitektonske ovire. Urediti pa je potrebno še klančine z dvoriščne strani (g. vhod) telovadnica, s ceste Ivanocijevega naselja na igrišče in zmontirati WC držala.
- Za stavbo večnamenske kulturne dvorane v Murski Soboti so bili v letu 2012 nabavljeni navadni invalidski vozički, s katerimi bodo lahko invalide s pomočjo goseničarja pripeljali do dvorane za predstave. Drugačne rešitve zaradi zaščite kulturno zgodovinskega objekta trenutno ni mogoče izvesti.
- Društvo gluhih in naglušnih ima v lasti prenosno indukcijsko zanko, ki pokriva 300 kvadratnih metrov prostora, ki jo uporablja v lastne namene, brezplačno pa je na voljo tudi vsem zainteresiranim organizacija in institucijam na območju Pomurja.
- Pri obnovi oziroma novogradnjah prireditvenih dvoran in prostorov se v Mestni občini Murska Sobota skrbi, da se v prostore obvezno vgradijo indukcijske zanke, kot to določa veljavna zakonodaja.

Ukrepi v letu 2011

Pri zagotavljanju dostopnosti do javnih površin in prilagoditev oznak v prometu so bili izvršeni naslednji ukrepi:

- saniran je previsok robnik pri Šavel centru, na dveh lokacijah,
- urejena je klančina na pločniku za stavbo Nove ljubljanske banke, križišče med Cvetkovo in Slovensko ulico,
- vhod na dvorišče občine (prestrma klančina, visok robnik na prehodu za pešce) je popravljen,
- urejeni sta klančini na Kardoševi ulici – znižani robniki na dveh lokacijah ob prehodu za pešce,
- moteče stojalo za kolesa pri frizerskem salonu Vrečič na Kocljevi ulici je odstranjeno,
- stoli in mize (od posameznih lokalov) na peš con na Slovenski ulici so odstranjeni,
- avtobusnemu prometu in upravljalcu železniške postaje je bila posredovana pisna pobuda za povečavo črk na voznih redih in prilagoditev ekranov, ki so presvetli. Prav tako so bile posredovane pisne pobude bankam za zatemnitev bankomatov. Na dopis se je odzvala UniCredit Banka, ki je navedla, da bodo v novembru 2011 prilagodili bankomat za invalide, nekatere banke pa prav tako imajo bankomate že prirejene za uporabo invalidov,

- izgrajena je bila indukcijska zanka za naglušne v prostorih večnamenske kulturne dvorane v Murski Soboti in prostorih Pokrajinske in študijske knjižnice,
- poslana je bila pobuda taxi službam, da uredijo možnost prevozov za invalide. Po preverjenih informacijah imajo taxisti - prevozniki avtomobile prilagojene tudi tako, da lahko prevažajo invalide.

Ukrepi v letu 2012

- glavno križišče v mestu Murska Sobota: prestrma klančina na Trgu zmage in pred Ljubljansko banko z obeh strani, globoka bankina pred Zvezdo, so bili sanirani,
- pločnik na ulici Staneta Rozmana (vhod na dvorišče stare zavarovalnice in nasproti trgovino Šoping ter prehod pred ZZRS) je saniran,
- prestrma klančina na pločnik na Slovenski ulici pred trgovino Blagovnico je sanirana,
- celoten kompleks obvoznice Lendavskega prehoda: klančine so urejene kot to določa zakonodaja,
- klančina na plato tržnice: poslan je bila pisna pobuda podjetju Komunala za ureditev klančine,
- Raziskovalno izobraževalno središče Dvorec Rakičan se na razpise za sredstva iz EU ni prijavil, ker razpisov ni bilo,
- urejeni so bili intervali pri semaforjih na Slovenski ulici in na semaforju pri trgovini Lesnina.
- v različne institucije in zavode so bili posredovani pisni pozivi za ureditev dostopnosti - zavodi, trgovine in verske skupnosti. Verske skupnosti so sporočile, da je za invalide poskrbljeno tako, da imajo dostop v cerkve z invalidskim vozičkom, v cerkvi, katoliški in evangeličanski, imajo montirano ozvočenje, kjer je vključena induktivna zanka za vse, ki so naglušni in nosijo slušne aparate.

Predvideni ukrepi do leta 2015:

- Pri Glasbeni šoli M. Sobota se sanirajo požarne stopnice, ki segajo do polovice pločnika.
- Za zagotavljanje dostopnosti do prostorov v okviru Zdravstvenega doma, Pokrajinskega muzeja in stavb Mestne občine in Upravne enote Murska Sobota je po načrtu realizacija predvidena do leta 2015.
- Izgradnja sanitarij za potrebe invalidov v središču mesta Murska Sobota.
- Javne površine pred križišči, bankami in trgovinami v Murski Soboti se označijo z talnimi ozirom drugimi reliefnimi oznakami.
- Zagotovitev skupnih prostorov za društva, ki prostorov nimajo urejenih.
- Vsi navedeni ukrepi do leta 2015 so vključeni v plan investicij za obdobje 2013 do 2015.
- Na avtobusni in železniški postaji, kljub temu, da so jim bili posredovani dopisi za ureditev voznih redov z večjimi črkami in da so pri njih bili opravljeni osebni obiski s strani Društva slepih in slabovidnih ter občine, do sedaj tega niso storili. Prav tako še vedno niso uredili dostopa iz perona na vlak za invalidne osebe.

CILJ 5: PRAVICA DO ENAKIH MOŽNOSTI ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

Način vključevanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vrtce in osnovne šole poteka v skladu z določili Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 3/07 –UPB1). Zakon ureja področje šolanja in izobraževanja mladih z oviranostmi v Republiki Sloveniji ter spodbuja in podpira njihovo integracijo v sistem rednega izobraževanja in v različne izobraževalne ustanove.

- Otroci, ki imajo posebne potrebe se vključujejo tudi v redne oddelke šol ali vrtcev. V vrtcu v Murski Soboti deluje en razvojni oddelke z znižanimi normativi, v katerega je lahko vključenih šest otrok s posebnimi potrebami. Dodatno strokovno pomoč in spremljanje izvaja defektolog in specialni pedagog. V desetih oddelkih vrtca pa so vključeni tudi invalidni otroci. V teh oddelkih je normativ vključenih otrok prav tako znižan. Tudi v okviru osnovnošolskega izobraževanja se normativi zmanjšajo, če so v razred vključeni invalidni otroci. Zmanjšani normativi zaradi vključenosti invalidnih otrok obstajajo tudi v osnovnih šolah v okviru Mestne občine Murska Sobota. Mestna občina Murska Sobota zagotavlja sredstva za dodatno strokovno pomoč, financira pa tudi 0,75 spremljevalca gibalno oviranemu otroku. Prav tako se v okviru srednješolskega izobraževanja zmanjšujejo normativi na razred, če je v razred vključena oseba s poškodbami vida. V tem primeru se normativ za en razred, ki je 30 učencev zmanjša na 26 učencev.
- Zaradi različnih primanjkljajev imajo otroci tudi odločbe o usmeritvi. Takim otrokom pomoč zagotavljajo specialni pedagogi in defektologi. Mestna občina sofinancira delavce v primerih, kjer je zagotovljena pomoč s strani Ministrstva za šolstvo in šport premajhna.
- Društvo slepih in slabovidnih izvaja programe začetnega in nadaljevalnega tečaja angleškega jezika, Sonček društvo za cerebralno paralizo izvaja programe v sodelovanju z Ljudsko univerzo v Murski Soboti – teden vseživljenjskega učenja in sodelujejo v lokalnih dogodkih – širjenje socialne mreže in vključevanje v običajne tokove vsakdanjega življenja. V posameznih društvih imajo tudi organizirane dopolnilne pomoči pri šolanju njihovih članov.
- Društvo gluhih in naglušnih se je v letu 2011 v Tednu vseživljenjskega učenja na štirih različnih lokacijah predstavilo s projektom »Predstavitev tehničnih pripomočkov za gluhe in naglušne. Na Osnovni šoli II so v mesecu juliju izvedli delavnice na temo gluhot in naglušnosti in tako učence seznanili s slovenskim znakovnim jezikom za gluhe. Udeležili so se tudi izobraževalnih delavnic LRF Martjanci s tremi programi.
- Društvo paraplegikov Prekmurja in Prlekije je v letu 2012 izvajalo likovne delavnice, dvakrat na mesec, zeliščarske delavnice v marcu, ročna dela za članice društva – tedensko na sedežu društva, sodelovali so z Ljudsko univerzo ob tednu vseživljenjskega učenja in v maju organizirali medgeneracijsko delavnico, kjer so članice predstavile veščine ročnih del v sodelovanju z društvi iz Novega mesta in društva iz Slovenskih Konjic.
- Društvo Sožitje je v letu 2012 izvedlo ustvarjalne delavnice, razvijanje motoričnih in funkcionalnih spretnosti, glasbeno delavnico, učenje računalništva, zdravo prehranjevanje... Društvo invalidov Murska Sobota za namen vseživljenjskega učenja organizira izobraževanja v sklopu ZDIS in Ljudske univerze Murska Sobota.
- Društvo gluhih in naglušnih je v letu 2011 izvedlo začetni tečaj znakovnega jezika gluhih, v letu 2012 pa začetni tečaj znakovnega jezika gluhih, nadaljevalni tečaj znakovnega jezika gluhih, izobraževanje v sodelovanju z Ljudsko univerzo Murska Sobota na treh projektih in sicer na teme, ki so povezane s funkcionalno pismenostjo, računalništvo in pisno komuniciranje preko elektronske pošte.

CILJ 6: PRAVICA DO DELA IN ZAPOSLOTITVE

Delo in zaposlovanje invalidnih oseb je že od nekdaj pereč problem. Delodajalci se praviloma neradi odločajo za zaposlitev invalidnih oseb, čeprav so pri tem deležni nekaterih bonitet s strani Sklada RS za spodbujanje zaposlovanja invalidov. Razlog, da do zaposlitve ne pride je pogostokrat v stroških prilagoditve delovnega mesta, ob čemer delodajalci niso dovolj seznanjeni z možnostjo sofinanciranja ustreznih prilagoditev iz javnih sredstev.

V Mestni občini Murska Sobota izvaja Center za poklicno rehabilitacijo enota Murska Sobota storitve zaposlitvene rehabilitacije. Osnovo za izvajanje dejavnosti predstavlja Zakon o zaposlitvi rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov. Zaposlitvena rehabilitacija predstavlja sklop storitev, s katerimi se povečuje zaposljivost invalidov in sicer tako, da se invalid usposobi za ustrezno delo, se zaposli, zaposlitev obdrži oziroma v njej napreduje ali da spremeni svojo poklicno kariero.

Invalidi se zaposlujejo v običajnem delovnem okolju, invalidskih podjetjih ter v podporni in zaščitni zaposlitvi na delih, ki ustrezajo njihovim sposobnostim. Za osebe, ki dosegajo manj kot 70 % delovne učinkovitosti, je Zakon o zaposlitvi rehabilitaciji uvedel možnost zaposlovanja v zaposlitvenih centrih na zaščitene delovnih mestih. Na območju Pomurja delujejo trenutno štirje zaposlitveni centri – Zavod DETEL, OZARA, Zaposlitveni center Korenika in Zadruga Pomelaj, ki pomembno prispevajo k zaposlovanju oseb, ki se ne morejo zaposliti v običajnih delovnih okoljih.

- Mestna občina Murska Sobota je v letu 2011 odobrila sofinanciranje 49 programov javnih del, v katere bi bilo vključenih 58 brezposelnih oseb. Zaradi zmanjšanja denarja za izvajanje javnih del s strani Zavoda za zaposlovanje, pa je zavod odobril le 26 programov, tako da je občina sofinancirala sredstva za plače v višini 20 % in regres za letni dopust za 29 udeležencev javnih del. V letu 2012 smo do septembra odobrili 32 programa javnih del, v katere je vključenih 46 udeležencev javnih del. Občina v letu 2012 financira 15 % deleža plače in regres za letni dopust za teh 46 udeležencev. Za invalide, ki so vključeni v javna dela občina sofinancira 5 % deleža plače in regres. Le to sofinancira dvanajstim invalidom, ki so vključeni v opravljanje javnih del na šolah, društvih in v drugih zavodih.
- Zaposlovanje invalidnih oseb v Mestni občini Murska Sobota in zavodih ter drugih pravnih osebah, katerih ustanoviteljica je Mestna občina Murska Sobota, poteka v obsegu z zakonskimi obveznostmi o kvotnem zaposlovanju invalidnih oseb, ki jo delodajalcem nalaga Zakon o zaposlitvi rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov.
- V sodelovanju z Zavodom za zaposlovanje, URI Sočo in Obrtno zbornico je dogovorjeno, je bil 25. 10. 2012 organiziran posvet za podjetja na temo pospeševanja zaposlovanja invalidov. Posvet se je izvedel v prostorih Pokrajinske in študijske knjižnice.
- V okviru istega posveta se bo delodajalce informiralo o postopkih in možnostih za prilagajanja delovnih mest v samih podjetjih.
- V Društvu paraplegikov Prekmurja in Prlekije imajo v letu 2012 zaposleno eno osebo, ki ima priznan status invalida in pravico do zaposlitvene rehabilitacije.
- Društvo gluhih in naglušnih ima preko javnih del zaposlene 3 osebe s statusom invalida ter redno dve osebi s statusom invalida preko programa ZRSZ – asistent/asistentka bom.
- Invalidska društva v sklopu izvajanja različnih programov izvajajo tudi program pomoči pri zaposlovanju, ki ga izvajajo na podlagi izkazanih potreb.

CILJ 7: ZAGOTAVLJANJE MATERIALNE VARNOSTI

Osnovo za zagotavljanje materialne in socialne varnosti zagotavljata Zakon o socialnem varstvu in Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, ki omogočata pridobitev denarnih socialnih pomoči tistim posameznikom in družinam, ki si materialne varnosti ne morejo zagotoviti sami in sicer zaradi okoliščin, na katere ne morejo vplivati, kot so nezaposlenost, invalidnost.

- Odlok o socialni pomoči v Mestni občini Murska Sobota določa, da če se posameznik znajde v materialni stiski, izkoristil pa je že vse druge možnosti, da si zagotovi socialno varnost, lahko prosi za dodelitev enkratne občinske pomoči. V letu 2011 je bila pomoč v tej obliki dodeljena skupno 389 občanom naše občine, med katerimi so tudi invalidne osebe. Sofinancirali smo tudi stroške šole v naravi za invalidne otroke. Sredstva za te namene so zagotovljena v proračunu.
- Z organiziranjem dobrotelne prireditve in zbiranjem donatorskih sredstev smo pomagali materi z invalidnim otrokom za nakup hiše. Akcija se je izvajala v letu 2011 in 2012.
- Subvencioniramo tudi najemnine za neprofitna stanovanja, kot tudi tržne, s čemer se omogoča večja možnost ohranjanja najemnih razmerij.
- V letu 2012 v dveh primerih krijemo delne stroške bivanja invalidov v stanovanjskih skupnostih.
- V invalidskih društvih imajo zagotovljena tudi določena sredstva za nudenje finančne pomoči socialno ogroženim invalidom.

CILJ 8: SKRB ZA ZDRAVJE

Na področju zdravstvenega varstva v skladu z zakonodajo Mestna občina Murska Sobota zagotavlja in spremlja delovanje primarnega zdravstvenega varstva, ki zajema dejavnosti splošne medicine, otroškega, šolskega in mladinskega zdravstvenega varstva, zdravstveno varstvo žensk, zobozdravstvo odraslih in otrok ter mladine, ortodontijo, patronažno službo in fizioterapijo ter lekarniško dejavnost.

- Razlik pri obravnavah v okviru zagotavljanja dostopnosti do zdravstvene in lekarniške dejavnosti zdravstveno osebje ne dela, saj imajo enake možnosti invalidne osebe in ostali koristniki zdravstvenih in lekarniških storitev.
- Zdravstveni dom Murska Sobota je dne 24. 11. 2012 organiziral izobraževanje vodstvenih in vodilnih delavcev zdravstvenega doma, ki bodo to pridobljeno znanje posredovali vsem zaposlenim.
- Problem se pojavlja pri zagotavljanju pravice oseb z okvaro sluha, ki izhaja iz Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika, zaradi možnosti dostopnosti do tolmača znakovnega jezika.
- Mestna občina v skrbi za zdravje financira tudi različne programe invalidskih organizacij in društev, ki se izvajajo prav z namenom izboljšanja zdravja in izboljšanja kvalitete življenja svojih članov.

CILJ 9: SPODBUJANJE IN ZAGOTAVLJANJE PREVICE DO DRUŽINSKEGA ŽIVLJENJA IN OSEBNE INTEGRITETE

- Mestna občina Murska Sobota ljudem z različnimi oblikami invalidnosti zagotavlja raznovrstno podporo pri aktivnem vključevanju v vsakdanje življenje, z izvajanjem različnih programov. Organizira družinski piknik za vse družine iz naše občine, na katerem je dan poudarek druženju in medsebojnem spoznavanju. Prav tako so organizirane tudi prireditve v sklopu Soboškega poletja.
- Invalidska društva pri izvajanju programov vključujejo tudi svojce v programe pomoči družinam s slepimi oziroma slabovidnimi člani, gluhi in naglušni člani in drugimi invalidi, ki so vključeni v posamezno društvo. Posebej imajo organizirane tudi skupine za samopomoč in posebne programe usposabljanja svojcev in drugih oseb iz okolja, ki čutijo potrebo in želijo na korekten način pristopiti in pomagati invalidnim osebam. Še posebej se aktivirajo svojci paraplegikov v posebnih socialnih programih, saj so v večini primerov paraplegiki in tetraplegiki odvisni od pomoči spremljevalcev, kar so po navadi svojci. Dejansko se svojci v dejavnosti društev vključujejo pri vseh invalidskih društvih, kajti invalidi potrebujejo pomoč, pa naj gre za spremljanje ali druge oblike pomoči.

CILJ 10: VKLJUČEVANJE IN UDEJSTVOVANJE V KULTURNIH DEJAVNOSTIH

Kot izvajalci kulturnih programov se invalidske organizacije in društva, kot ustvarjalci na področju kulture, s strani Mestne občine Murska Sobota sofinancirajo preko razpisov na področju kulture, v okviru katerega imajo enake pogoje kot vsi ostali ustvarjalci in izvajalci na področju kulture.

- V letu 2012 je Mestna občina v zvezi z dostopnostjo kulturnih programov in prireditev v večnamenski kulturni dvorani nabavila navadne invalidske vozičke, z uporabo katerih bo invalidom omogočeno obiskovanje kulturnih prireditev v tej dvorani. Dostop z modernimi invalidskimi vozički namreč ni mogoč, saj pri gradnji dvorane Zavod za ohranitev kulturne dediščine ni dovolil posega za izgradnjo dostopa za invalide. Dostop je sedaj možen tako, da se invalide s navadnimi invalidskimi vozički z goseničarjem pripelje do dvorane.
- Narejena je bila indukcijska zanka za naglušne v prostorih večnamenske kulturne dvorane v Murski Soboti.
- Mestna občina Murska Sobota sofinancira vse vstopnice za kulturne prireditve v večnamenski kulturni dvorani.
- Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih je v letu 2012 izvedlo kulturno prireditev izključno s slepimi in slabovidnimi osebami pod motom Hoja v temi, življenje v svetlobi, Sonček društvo za cerebralno paralizo je gostovalo po Sloveniji z njihovo lutkovno predstavo.
- Pri kulturnem udejstvovanju članov Društva gluhih in naglušnih so se v letu 2012 člani udeležili Likovne kolonije gluhih v Piranu, kulturne prireditve ob Mednarodnem dnevu gluhih, udeležbo na filmskem festivalu gluhih in naglušnih.
- V sklopu projekta Evropske prestolnice kulture 2012 – festival Fronte (sodobni ples) je sodelovala tudi plesna skupina invalidov s posebnimi potrebami s predstavo Malo tu malo tam.

- V okviru javnega razpisa za izbor kulturnih projektov, ki jih v posameznem letu sofinancira Mestna občina Murska Sobota, se sofinancirajo kulturni projekti na področjih: uprizoritvene umetnosti, glasbene umetnosti, ki so namenjene tudi invalidom.
- V mesecu oktobru in sicer 5. 10. 2012 je bilo organizirano medkulturno in družabno srečanje invalidskih organizacij in društev v prostorih Društva paraplegikov Prekmurja in Prlekije, na katerem bo izveden kulturni program in druženje članov društev z organizirano pogostitvijo. Na srečanju bodo izvedene tudi posamezne športne aktivnosti.

CILJ 11: VKLJUČEVANJE IN UDEJSTVOVANJE V ŠPORTNE IN REKREACIJSKE DEJAVNOSTI

Šport oziroma rekreativna vadba preprečujeta nastanek številnih bolezni in bolezenskih stanj, ki lahko nastanejo zaradi prvotne oviranosti in predstavljajo pri mnogih vrstah invalidnosti tudi eno izmed oblik rehabilitacije.

- Invalidske organizacije in društva v okviru svoje dejavnosti posvečajo veliko pozornost športno rekreacijskemu udejstvovanju svojih članov. Njihove programe športa in rekreacije Mestna občina Murska Sobota sofinancira preko razpisov na področju športa.
- Društvo slepih in slabovidnih je v letu 2012 v sklopu organiziranja in izvedbe športno-rekreativnih in šahovskih aktivnosti organiziralo dvajset športnih aktivnosti v showdown, kegljanju, atletiki, planinski pohod, plavanje in tek na smučeh in drugo.
- Društvo paraplegikov izvaja športne panoge: streljanje, kegljanje, športni ribolov, atletika, spretnostne vožnje, vrtno kegljanje in balinanje. Društvo ima lastne prostore za izvajanje rekreacijske dejavnosti. Društvo invalidov Murska Sobota izvaja osem rekreativno športnih panog za katere imajo urnik vadbe oziroma udeležbe. Društvo gluhih in naglušnih organizira športne aktivnosti v devetih športnih panogah.
- Invalidska društva sodelujejo tudi na specialnih olimpijadah, regijskih, državnih in mednarodnih tekmovanjih.

CILJ 12: DELOVANJE INVALIDSKIH ORGANIZACIJ V OBČINI IN NJIHOVO VKLJUČEVANJE V OBLIKOVANJE POLITIKE IN NAČRTOVANJE INVALIDSKEGA VARSTVA

Mestna občina Murska Sobota redno spremlja potrebe invalidnih oseb predvsem preko Sveta za invalide, ki je županovo posvetovalno telo. Svet za invalide, v katerega so enakopravno vključeni predstavniki invalidskih organizacij in društev, ki delujejo na območju Mestne občine Murska Sobota ima nalogo, da spremlja in koordinira aktivnosti za uresničevanje Akcijskega načrta za neodvisno življenje invalidov v Mestni občini Murska Sobota in praviloma enkrat letno poroča županu in mestnemu svetu o izvajanju akcijskega načrta.

- Invalidska društva in posamezniki imajo možnost neposrednega kontakta tudi s pristojnimi službami v mestne uprave Mestne občine Murska Sobota in z županom preko njegovih srečanj z občani.

- Mestna občina ima v okviru skrbi za starejšo populacijo, med katero so tudi invalidi, ustanovljen Koordinacijski odbor za varstvo starejših, katerega naloge so:
  - o spremljanje in predlaganje smernic in politike za varstvo starejših na lokalni in državni ravni,
  - o povezovanje in usmerjanje vseh dejavnikov, ki skrbijo za starejše občane s ciljem enotnega in učinkovitejšega razreševanja problematike starejših občanov v Mestni občini Murska Sobota,
  - o daje smernice za razreševanje problematike starejših ljudi v Mestni občini Murska Sobota,
  - o organizira in spodbuja akcije za izkazovanje pozornosti in pomoči starejšim občanom in opravlja druge naloge na področju varstva starejših občanov.
- Same invalidske organizacije in društva so ustanovile tudi Koordinacijski odbor invalidskih organizacij in društev, ki koordinira njihovo delo in delovanje ter predlaga posamezne aktivnosti. Obravnavali so tudi Poročilo o uresničevanju Akcijskega načrta za neodvisno življenje invalidov v Mestni občini Murska Sobota.

CILJ 13: MEDNARODNO SODELOVANJE IN SPREMLJANJE POSEBNIH POTREB ZA INVALIDE

- Mestna občina Murska Sobota sodeluje v projektu Z železno voljo za boljše življenje v obmejnih regijah Slovenije in Madžarske z akronimom HU-SLO Iron Will, ki je sofinanciran s Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija Madžarska 2007 – 2013. Specifični cilji projekta pa so: vzpostavitev čezmejne mreže, informiranje invalidov o zdravem življenjskem slogu, utrditev družbenih stikov invalidov, ki živijo v obmejnih regijah, zmanjšanje informacijske neenakosti ter ohranjanje tradicionalnih ljudskih poklicev.
- Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Murska Sobota že vrsto let sodeluje z županijo Zala in županijo Vaš iz Madžarske. Tako so skozi večletno sodelovanje v športno rekreacijski dejavnosti, sodelovali tudi na kulturnih prireditvah, s ciljem ustvarjanja možnosti za kulturno vključevanje slepih in slabovidnih, izvedli Forum na tematiko: Zaposlovanje na vidu prizadetih v Sloveniji in Madžarski, s ciljem zagotavljanja socialne varnosti z zaposlitvijo. Organizirana je bila tudi mednarodna konferenca o tehničnih pripomočkih s cilje usposabljanja slepih in slabovidnih oseb za dejansko uporabo dostopnih tehničnih pripomočkih v vsakdanjem življenju.
- Društvo paraplegikov sodeluje z Društvom distrofičara, invalida cerebralne i dječje paralize in ostalih tjelesnih invalida Čakovec in Društvom distrofičara, invalida cerebralne i dječje paralize i ostalih tjelesnih invalida grada Varaždin. Srečanja so imeli v maju, juniju in juliju 2012.
- Društvo invalidov Murska Sobota je v aprilu 2012 imelo mednarodno srečanje z društvi iz Avstrije, Madžarske, kot srečanja med društvi za izmenjavo izkušenj in tudi srečanja na športno rekreacijskem področju.
- Društvo gluhih in naglušnih je v juliju 2012 gostovalo pri Porabskih Slovencih na Madžarskem, srečanja se je udeležilo 67 članov.

III. ZAKLJUČEK

Mestna občina Murska Sobota je sprejela Akcijski načrt za neodvisno življenje invalidov za obdobje za obdobje 2011-2015. Zavedamo se, da akcijski načrt še ni v celoti realiziran, oziroma zastavljeni cilji vsi še niso uresničeni. Vendar ugotavljamo tudi, da je večina ciljev uresničenih oziroma so uresničene tudi dodatne aktivnosti, ki jih je Mestna občina Murska Sobota v tem času izvedla. Niso pa uresničeni tisti, ki so v akcijskem načrtu zastavljeni do leta 2015 in tisti, za katere so odgovorne druge institucije in katere smo z njimi seznanili ter jih obvestili, v naši moči pa ni njihova izvedba, ampak na nje lahko le opozarjamo.

Prizadevanja za neodvisno življenje invalidov ne morejo biti časovno določena. Naloga občine je, da v okviru svojega delovanja stalno posveča invalidski problematiki znaten del pozornosti. Prepričani smo, da časovno sprejet Akcijski načrt za neodvisno življenje invalidov ne pomeni prekinitve pozornosti in aktivnosti za invalidne občane.

Kot smo že zapisali, je eno izmed temeljnih vodil Mestne občine Murska Sobota zagotavljanje čim bolj ugodnih razmer za vsestransko dobrobit njenih občank in občanov, kar uresničuje z ustvarjanjem pogojev, v katerih imajo, ob upoštevanju in spoštovanju različnosti, vsi enake možnosti dostopa do skupnih dobrin, možnosti kvalitetnega bivanja in udeležbe v družbenem življenju občine. Pri tem je prav posebna skrb namenjena občankam in občanom, ki bi zaradi različnih življenjskih okoliščin utegnili biti prikrajšani. Zato bo Mestna občina Murska Sobota prizadevanja in aktivnosti za izboljševanjem pogojev za življenje invalidov izvajala trajno.

Anton ŠTIHEC, univ.dipl.inž.grad

ŽUPAN

IV. PRILOGE

- Prispevek Občina po meri invalidov – objava Facebook 13
- Občina po meri invalidov – Osrednja pomurska televizija TV IDEA
- Večer – Naj bo po meri invalidov
- Soboške novine – Akcijski načrt za neodvisno življenje invalidov v naši občini
- Soboške novine – Srečanje starejših v Murski Soboti
- Soboške novine – Mednarodno leto prostovoljstva in priznanje za naj prostovoljca 2011 v mestni občini
- Murska Sobota bo invalidom prijazna, www.sobotainfo.com
- »Kar se stori za invalide danes, bo jutri imelo pomen za vse« Vestnik, str.8 19.4.2012
- Vestnik – Prometni znaki postavljeni prenizko
- Vestnik – Izdajanje odločb o socialnih pravicah se bo zavleklo
- MDSS – televizija AS – prispevek »Ne tako, ampak tako«
- MDSS - televizija AS – prireditev ob kulturnem prazniku
- MDSS – televizija AS – srečanje slepih vernikov v Turnišču
- Televizija Idea – Mesto po meri invalidov
- Vodnik po soboškem parku
- Od mladosti do starosti varni v prometu - OŠ IV
- Zloženka Sveta za invalide MO Murska Sobota – info pisarna za invalide
- Poročilo Društva gluhih in naglušnih
- Poročilo Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobota
- Poročilo Društva paraplegikov Pomurja in Prlekije
- Poročilo Društva Sožitje Murska Sobota
- Poročilo Center Sonček Murska Sobota

OBRAZLOŽITEV:

1. PRAVNI TEMELJ

Zakon o lokalni samoupravi v 21. členu določa, da občina samostojno opravlja lokalne zadeve javnega pomena, ki jih določi s splošnimi akti občine in so določene z zakonom. Med drugim ta člen določa tudi, da občina zadovoljuje potrebe svojih prebivalcev .....skrbi za .....invalidne ...

2. RAZLOGI IN CILJI AKTA

Mestna občina Murska Sobota se je k sprejetju in pripravi Akcijskega načrta za neodvisno življenje invalidov v MO Murska Sobota zavzemala s pristopom k projektu »Občina po meri invalidov«, k kateremu je bila povabljen s strani Društva invalidov Murska Sobota in URI SOČA Murska Sobota. Za pripravo akcijskega načrta in pridobitev listine »Občina po meri invalidov« je bila najprej opravljena analiza o položaju invalidov v MO Murska Sobota. Omenjeno analizo je pripravila delovna skupina s predstavniki in predstavnicami invalidskih organizacij in društev, ki je bila imenovana s sklepom župana št. 141-0001/2010, z dne 9. 6. 2010. Po obravnavi in sprejetju analize o položaju invalidov v MO Murska Sobota je bila dne 3. 12. 2010 organizirana okrogla miza na kateri se je spregovorilo o problematiki invalidov in sprejelo predloge in pobude za vključitev v akcijski načrt.

Za zagotavljanje pogojev ter pripravo, sprejemanje in izvrševanje ukrepov za polno vključenost invalidnih oseb v družbo je v prvi vrsti pristojna država. Lokalne skupnosti se v uresničevanje te politike vključujejo preko izvrševanja zakonskih obveznosti, v okviru svojih možnosti pa delujejo tudi širše.

Mestna občina Murska Sobota si prizadeva za zagotavljanje čim bolj ugodnih razmer za vse občane in tudi za invalide, kar uresničuje z ustvarjanjem pogojev, ob upoštevanju in spoštovanju različnosti, za vse enake možnosti dostopa do skupnih dobrin, možnosti kvalitetnega bivanja in udeležbe v družbenem življenju občine.

Akcijski načrt se nanaša na obdobje do leta 2015 in predvideva raznovrstne ukrepe, k izvedbi katerih se lahko zaveže občina, ob upoštevanju zakonskih pristojnosti ter finančnih in drugih možnosti v danem obdobju. Mestni svet Mestne občine Murska Sobota je Akcijski načrt sprejel 15. septembra 2011. Poročilo prikazuje izvedene akcije in aktivnosti iz Akcijskega načrta in je sestavni del prizadevanj za izvrševanje zastavljenih in sprejetih ciljev. Poročilo je obravnaval Projektni svet Zveze invalidov Slovenije in priporočal, da se v poročilo vključijo tudi aktivnosti, ki jih občina namenja starejšim, med katerimi so prav tako invalidi. Poročilo, ki ga sprejme mestni svet je potrebno do 31. 1. 2013 posredovati Zvezi delovnih invalidov Slovenije

Po merilih Zveze delovnih invalidov Slovenije je naša občina izpolnila pogoje za pridobitev liste »Občina po meri invalidov«, ki ji je bila podeljena 4. 12. 2012. Vsakoletno pa bo občina do konca leta 2015, do katerega so sprejete aktivnosti za izpeljavo akcijskega načrta, morala letno izdelati poročilo o aktivnostih, ga posredovati županu ter Zvezi delovnih invalidov Slovenije. Poročilo so obravnavale tudi invalidske organizacije.

Kot je razvidno iz poročila je Mestna občina realizirala vse navedene aktivnosti, ki so bile v Akcijskem načrtu določene za posamezno leto in uresničuje tudi cilje, ki se izvajajo trajno. Prav tako so v poročilo prikazane tudi aktivnosti, ki se morajo realizirati do leta 2015, pod poglavjem Zagotavljanje dostopnosti do gradbenih

objektov, prometa... Izvajanje Akcijskega načrta za neodvisno življenje invalidov bo tudi v naprej spremljal Svet za invalide, ki ga je imenoval župan in Koordinacija invalidskih organizacij in društev.

3. P R E D L O G

Mestnemu svetu Mestne občine Murska Sobota predlagamo, da sprejme Poročilo o uresničevanju Akcijskega načrta za neodvisno življenje invalidov v Mestni občini Murska Sobota za obdobje 2011 – 2012.

4. OCENA FINANČNIH POSLEDIC

Sprejetje Poročilo o uresničevanju Akcijskega načrta za neodvisno življenje invalidov v Mestni občini Murska Sobota za obdobje 2011 – 2012 nima finančnih posledic.

Gradivo pripravil:

Oddelek za gospodarske in
negospodarske dejavnosti

Predlagatelj:

Anton ŠTIHEC, univ.dipl.inž.grad

Ž U P A N